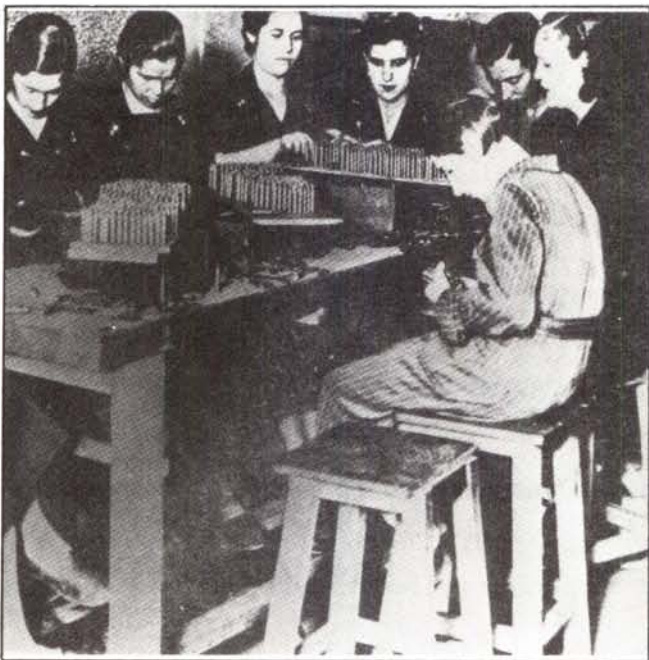

Ciència, indústria i ensenyament durant la guerra civil

L'any 1982 fou el centenari de la mort de Darwin. El 1983, el de la de Marx. Durant l'any que tot just acabem d'abandonar hem commemorat el centenari de la mort de Narcís Monturiol. El que hem estrenat, 1986, correspon al mig segle exacte de l'inici de la guerra civil.

Si hom ha aprofitat els aniversaris esmentats per parlar de l'evolucionisme, del marxisme i dels Ictineus, enguany caldrà parlar del drama que va patir Espanya durant tres anys.

Més d'un lector pensarà que per a un tema com aquest ja existeixen les revistes d'història i, doncs, es preguntarà quin és el paper de (ciència), una revista de ciència i tecnologia, en aquest afer. Tanmateix els temes que relacionen ciència, tecnologia i guerra civil són nombrosos. A tall d'exemple:

la reconversió de la indústria catalana en indústria de guerra, fet esdevingut amb rapidesa i eficàcia i mai no estudiat a fons (és necessari recordar els casos de la Maquinista i de l'Elizalde?); l'activitat de la Universitat Autònoma en temps de guerra, època en què potser es fa palesa amb més claredat la vigoria i la il·lusió, malgrat les circumstàncies, d'alguns d'aquells homes que van fer realitat el somni d'una universitat nova i catalana; un tercer tema fóra la recuperació de l'obra dels homes de ciència que formaren part de la diàspora, tantes vegades oblidats -d'antuvi, per motius polítics; després, caldria esbrinar per què-, obra que van dur a terme en circumstàncies ben difícils, especialment a Amèrica. Ben segur que n'hi ha molts més.

Veritablement (ciència) no és una revista d'història. Ni ho pretén. Essent, però, el seu objecte la ciència i la tecnologia, garbellar el nostre passat científico-tecnològic entra sens dubte dins del seu camp. D'altra banda, si considerem la possibilitat que tot aprofitant el cinquantenari en qüestió algú vulgui a cantar les excelsituds del moment actual, és deure dels historiadors, però també dels científics i els tecnòlegs, esbrinar on érem el 1936 (potser més d'un d'aquells triomfalistes a què suara hem al·ludit restarà sorprès pel nivell a què s'havia arribat llavors) i, al mateix temps, què va significar aquella ruptura, amb la diàspora consegüent, i, òbviament, la transcendència que va tenir.

És, doncs, gairebé obligat d'esperonar la comunitat científica perquè aporti dades i valoracions substancials de l'esmentat període que, ben segur, han de projectar una serena llum sobre la ciència i la tecnologia d'aquells anys dramàtics.